

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.
Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 538
A kéziratok kizárólag a szerkesztőséghez címzendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

W K E L E T

ESIDU POLITIKAI NAPILAP

Értelme — 460
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5—
Csehszlovákiában
Egy hónapra — 35—
Egy szám — 150

1924 november 26 Szerda

Cluj-Kolozsvár ★ VII. évfolyam ★ 265. szám

5685. Marchesvan 29

Az egyiptomi kérdés

Zaglul pasa lemondásával és az új egyiptomi kormány kinevezésével — nagy lázban — Anglia egyelőre biztosította pozícióját Egyiptomban. Egyiptom függetlenségét török-kei nem utasították. Ez a sok nép uralmát elszorított, sok kultúra leomlását látott, sok harcot vért magába ivott istentől: a földterületekért és eszerekért viaskodtak a legkülönbözőbb népfajok: görög, assziriok, perzsák, arabok, törökök, franciák és sogaok. A nagykultúrának oszlopa a h. kezesek, e sémia népfajjalma alatt éri a fénykorát, míg hosszú bevillogások, diadalmi versenyek után idegen uralkodók járnak a hajja fejét. Kleopátra, a bűvös király volt Egyiptom utolsó uralkodója, Antónius kedvese, a sok uralmát a római hódoltság váltja fel. Aztán arab uralom, majd török hódoltság következik, mely a kezdetét veszi az a korak, mely a mai Egyipton sorsára is erőteljesen hat ki. A török uralom, elcsúszva Napoleon rövid hódítási kísérletétől, hatalmas és végső-szedetlen szemei h. r. kezesek zúdítja Egyiptom földjére. Mehmet Ali uralmával új fejezet kezdődik Egyiptom történetében, aki a porta megzászlóit Egyiptom kormányzó székébe s első dolga az volt, hogy a nyugati civilizációt honosítsa meg országában. Alatta Egyiptom már terjeszkedni kezd a kelet és egészen Szudánig terjedt Egyiptom határait. Mehmet Ali után Ibrahim pasa, majd Abbas és Said következtek, aki a franciákkal engedelmet és szociális csatorna építésére. Ezt az engedelmet Anglia már féltékeny szemmel nézi, noha ő is engedelmet kap egy Kairó és Alexandria között épülő vasúti vonal építésére. Said fia, Ismail már kénytelen abba beleegyezni, hogy kabine-jébe egy angol és egy francia minisztert nevezzen ki, akik az ország pénzügyeit voltak hivatva rendezni. Az idegeninvaszió ellen először fellázó mohamedánok új miniszter kinevezésére ké szert T. v. f. k. t. Ismail utódját, aki idegenek nélkül kezdi meg kormányzását. Ekkor a franciák és angolok közös hajóhad küldésével tiltakoznak a függetlenségi mozgalom ellen, ami azt jelenti, hogy a mai helyzet analógiájára az egyiptomi függetlenségi harc már történelmi előzményekre tekintethat vissza. Az angolok így lettek uralkodó Egyiptomnak 1882-ben, mikor is Cromer lord mint Anglia ügyvivője került Egyiptom élére. Anglia okkupációja ekkor még nem volt teljes, mert a szudániak felkelést szítanak és hívják magukat a protektorátus alá.

Ezerkilencszázhatvan új szabadságmozgalom indul meg azzal a jelszóval mely most is az egyiptomi nacionalisták jelszava: „Egyiptom az egyiptomiaké”. Musztafa Kanel pasa áll a mozgalom élén, aki a lelkét annyira fanatizálja, hogy hasonlóan S. L. ake meggyilkolásához, egy arab ifjongó 1910-ben meggyilkolja az angolbarát Batrosz miniszterelnököt. A meztelenség véres munkáját a vérengzéséről hírhedt Kitchener lord végzi el. Mikor a törökök 1914-ben a központi hatalmakhoz csatlakoznak, Anglia bosszúképen leteszi a trónról a hajdan az angolok kezébe került nyugati T. v. f. k. h. d. i. e. f. k. t. és az uralmat Abbasz Hilmire ruházza, akiket a szudáni cimet adományoznak, Egyiptomot pedig Anglia hűbéres államának nyilvánítják.

A hamu alatt azonban parázs izzik: a tradíciókra visszatérítő függetlenségi mozgalom nem alusszik el és Anglia Zaglul pasa nyomására arra kényszerül, hogy teljes mértékben elismerje Egyiptom autonómiáját. Ez az autonómia azonban nem szereli le a nacionalista mozgalmat, melyet Szovjetországgal és a szövetségi békét diadalmasan felragzó Törökország szítanak és Zaglul pasa, kijátékozva az

angol éberséget, egyiptomi csapatokkal meg szállítja Szudánt. Az ezzel a terjeszkedéssel kapcsolatos feszültséget Macdonaldnak még sikerül koncessziókkal enyhíteni, de a konzervatív kormány nyílt imperialista politikájára újra lángok lobbanják azt a halgatót, mely S. L. ake meggyilkolásához vezetett.

Ha átmenetileg Zaglul pasa lemondásával sikerült is Egyiptomban Angliának nyugalmat teremtenie, ez még nem jelenti azt, hogy ez a nyugalom állandó maradjon. Anglia maga is érz

az egyiptomi kérdés súlyát, érz az egyiptomi nacionalista mozgalom nagy tradíciókra visszatérítő erejét, amit az is bizonyít, hogy a Balfour deklarációjával Palesztina újjáépítésében jelölte meg azt a szilárd bázist, melyre az ottani érdekeket ráépítheti. A szudáni kérdés nem részletkérdése az angol imperializmusnak. Egyiptom függetlenségi mozgalma pillanatnyilag hal el csendestül, a parázs tovább izzik és az egyiptomi függetlenségi mozgalom még sok gondot fog okozni Angliának.

Csehszlovákia propagálja Oroszország elismertetését

Románia ki akarja szélesíteni a kisanant szövetségi bázisát. Jugoszlávia nem tartja időszereket az elismeretést

(Belgrád, nov. 25. Az Új Kelet tudósítójától.) Politikai körökben teljes háborússággal állnak, hogy a csehszlovák kormány a kisanant másik két kormánya elé azt a javaslatot terjesztette, hogy lehetőleg már ez év végéig ismerjék el a szovjetuniót. Ezt a tételt a javaslat szerint már azért is lehivatalni kell, hogy ezzel Európában a politikai helyzet nyugvópontjára jusson. Ha a kisanant kormányok Csehszlovákiának ezt a javaslatát nem fogadják el, akkor a csehszlovák kormány egészen önállóan a szovjetkormány diplomáciai érintkezésbe lép.

Ezzel az ügyvel hozzák összeköttetésbe N. a. s. o. k. a. jugoszláv kormány prágai követeinek Belgrádba való határozatát. Ma felől ez a hír is terjed, hogy a jugoszláv kormány aktív indíttatásból, hogy a kisanant szövetségi bázisra olyan irányban szélesítse ki, amely tekintetbe veszi Kelet-Európa új rendjét, vagyis lezárja pontosan Oroszországnak mai területi helyzetét a kisanant összes szövetségi szerződéseiben. Ezzel függ össze Romániának az az igénye, hogy Lengyeország is bevonassék a kisanantba és hogy ilyen módon az anti orosz front megerősödjék.

Jugoszlávia egyelőre Oroszországgal szem

ben a mai helyzet fentartását fogja szorgalmazni. Belpolitikai okokból ugyanis a mai kormány lehetetlennek tartja Oroszország elismerését. A R. d. c. párt ellen ugyanis azért töröknek megöröklő intézkedések, mert a párt vezére Szovjetországgal tartott fenn kapcsolatokat. Jugoszlávia mai atmoszférájában nyílt állásfoglalás Oroszországgal szemben nem is volna népszerű. Ezt diktálja különösen az a megfontolás, hogy az ország mostanában parlamenti választások előtt áll. A dalszavak diplomáciai akciókat arra fog szorítani, hogy Szovjetországot elismerése egyelőre ne kerüljön szóba, ygre és a jövő év januárjában a kisanant külügyminiszterei által megtartandó konferencián az orosz kérdést ne is vessék fel.

Fenti értekezéseinkkel szemben Prágából közlik, hogy a csehszlovák hivatalos sajtóiroda komünisták tess közre, amelyben megfogja a lapokat a kisanant közeli konferenciáját és Csehszlovákiának az orosz kérdésben tanúsítandó magatartásáról megjelent közlönyöket. Csehszlovákia a legutóbbi kisanant-konferencián elfoglalt álláspontot tartja magát és semmi érdeke sincs, hogy annak módosítását kérje.

Kompromittáló levelekkel operál az ellenzék

Florescu volt minisztert vissza: le: sel vádolják. Az igazságügyminiszter és házelnök konfliktusa

(Bucarest-Bukarest, nov. 25. Az Új Kelet tudósítójától.) A parlament ülésén már két hét óta minden nap szóvá teszik az ellenzéki képviselők az utóbbi évek két legnagyobb panaszát, az ulvelel panaszát és a CFR. nál történt sorozatos lopások és csalások ügyét. A kamara már ülésén Moldovna Vicor képviselő interpellált a két panasz ügyében és kérte, hogy a panaszokra vonatkozó aktákat becsatolják rend. l. a. s. e. r. e.

Azután Florescu volt igazságügyi miniszter, akit napok óta esztől azzal vádolnak meg, hogy miniszterei alatt az Olaszországtól rendelt autóktraktorok vásárlásánál megharóstita az államot, szélásra jelentkeztet és bizonyítani igyekezett árulárását. Florescu szavai után Madgearu parlamentári képviselő egy párisi levelet olvasott fel, amelynek tartalmából kiderült, hogy párisi ügyállatok felvilágosították Florescu, hogy az alküszetében a román állam kárára járjon el. Florescu indulatos hangon válaszol Madgearu szavaira, kétségbe vonja a levél valódiságát, majd mikor a többi ellenzéki képviselő is beleszól a vitába, az ellenzéki padokorok felé kiáltják:

— H. m. i. s. t. t. levelekkel operálni, ez az ellenzéki szokás nálunk.

— Dehogy ellenzéki szokás, — ripostozik Florescu képviselő — ez a Lupa-féle távirat csata. — Nem az én feladatom — vág vissza Florescu —, hogy megállapítsam, vajon valódi, vagy hamis a Lupa Moszkvából érkezett távirata.

A heves intermezzo egy még hevesebb jelenet követte. Marzescu miniszter ugyanis indítványt torjesztett be, tekintettel arra, hogy a trónbessédt vitájához még huszan iratkoztak fel, a jövő hétig

az összes közléseket és interpellációkat vegyék le a napirendről. Marzescu indítványára az ellenzéki padokorokban erős felzúdulás támad, tudvalegyen a csütörtöki napra a bocsánatnyi és románai választási visszacsúszások a y. b. n. készült interpellációt már napirendre is tűnték. Orleans elnök magából kihelve tiltakozt fel előbbi szavából:

— Minis. t. r. ur — mondotta — ő nek nincs joga ahhoz, hogy a törvényerővel bíró szabályokat megváltoztasson. Nekünk szabályaink vannak, amelyeket önök is respektálnia kell, a. l. o. b. n. csak bohóc volnék én ezen a helyen.

Orleans szavai nagy izgalmat keltettek a teremben. Marzescu miniszter Duca miniszterrel együtt azonnal elhagyta a termet. A két miniszter távoztása után a többségi képviselők sajongani kezdtek és követelték az indítvány szavazás alá bocsátását. A szavazás során Marzescu indítványát elodásként azzal a módóissal, hogy a csütörtöki napra kitűzött interpellációkat a kamara meg fogja hallgatni.

(Bukarest, nov. 25. Az ulvelelpanaszában szenzációs fordulat állott be. Beavatott körökből nyert értesülésünk szerint két napon belül egy ellenzéki képviselő szenzációs levelet fog felolvasni a parlamentben. A levél még a b. t. o. l. az időből ered, amikor Vaitoiannu belügyminiszter volt. A levelet, amelynek tartalmától hitünk, hogy a kormány jóval a panama leleplezése előtt tudomással bírt az üzelméről, Vaitoiannu tábornok írta miniszter bátyjának.

Tegnap a vizsgáló hatóságok Eugen Cristescu sziguranca alfonokot, ma pedig Georgescu Volanet-et, Franasoviciu volt kabinetfőnökét hallgatták ki.

Rend és nyugalom van újra Kairóban

Zsigul pasa lemondott. Kinevezték az új kormányt

(Kairó, november 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A konfliktus, mely Sir Loe Sack egyiptomi katonai parancsnok meggyilkolásával Anglia és Egyiptom között felmerült, első fázisában azzal az eredménnyel végződött, hogy Zsigul pasa beadta lemondását a khedivének. A khedíve elfogadta Zsigul pasa lemondását és Zivar pasát bízta meg egy korszakos kormány megalakításával. Az új kormány igazságügyminisztere Zibubessend, pénzügyminisztere Adolf Kátnat, hadügyminisztere S d-kelehis lett. A külügyministerséget Adolf Ahmed Zuefiker

római követnek ajánlották fel. Zuefiker válaszáig a külügyl társát Zivar miniszterelnök vezeti. Mint Kairóból jelentik, az országban helyreállott a teljes rend és nyugalom. A jelentések szerint az egyiptomi csapatok kivonulása Szudánból már megkezdődött.

Londoni kormánykörökben az egyiptomi eseményekkel kapcsolatban az a vélemény alakult ki, hogy az új egyiptomi kormánynak sikerülni fog simán megoldani a válságot. Az angol kormány reméli, hogy újabb intézkedésekre nem fog sor kerülni.

Röpirat- és sajtóháború Parisban az idegenek ellen

Kampóskeresztek egy csendes párisi utca falain. Naponta háromszáz idegen telepszik le Parisban. A közvélemény hangja a villamosokon és a hazák falain

(Páris, november 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Eddig még csak kétszer-háromszor láttam Parisban kampóskeresztet. Akkor is egy könyvkereskedés kirakatában. Rabindranath Tagore egy könyvének egy példán, mindenféle egyéb misztikus hindu jel között buzdított meg szerényen a kampóskereszt, amely a bráhmia vallásban rituális jel, az ősi indogermánoknak pedig vezérlőre hívta fel a figyelmét. Láttam szintén kampóskeresztet sok útság árus bódében is, a Parisban kapistó müncheni „Völscher Beobachter” című lap hamisán. Mert míg a reakciós Björorszag már félfő óta kitiltotta területéről a „Frankfurter Zeitung”-ot addig a demokrata Franciaországban szabadon lehet terjesztetni a revansra uszító gynevezett nagynémet és kampóskeresztes lapokat.

Kampóskereszt az idegenek ellen

Azóta már mindenhol megtalálhatom a kampóskeresztet. Paris egyik legkékebb és legkedvesebb utcájában: a Rue Suffiotban, amely a Quirier Latin körúton közepén a Boulevard St. Michelről viszi a Pantheonhoz. Az egyik házon több kampóskeresztet lenkedi egymás mellett, melléjtá valaki nyilat pingált, úgy hogy azt háné az ember, hogy néhány ide vezető ő: indogermán, vagy talán apoc akarja társatit az ősi jellel a vezérlőre figyelmeztetni. Persze nem arról van szó. Az egyik kampóskereszt mellett ugyanis ott van a jelszó is: Vive Daudet! Éljen Daudet, az Action Française vezére.

Mi d-mellett meg lehet állapítani, hogy a kampóskereszt nem a zsidók ellen irányul,

illetőleg precízebben szólva nem csupán a zsidók ellen, hanem valamennyi külföldi ellen. A világháború ugyanis óriási népvándorlást indított meg, főleg a legyőzött államok alattvalói keltek vándorutra.

Ideginvázió Parisban

Rendteleg külföldi özönlötte el Párist. Németek, angolok, amerikaiak, spanyolok, olaszok, románok, görögök, szerbek, oroszok, osztek, magyarok, lengyelek, litvánok, örmények, kínaiak és mindenféle egzotikus nemzethez tartozó emberek gomolyogtak Paris utcáin. A legtöbb idegen orosz emigráns, akiknek napilapjuk is van, amit Mjukov volt külügyminiszter szerkeszt. Az oroszok száma olyan nagy, hogy a rendőrfőkapitán külön hivatalnokok vannak, akik az orosznyelvű igazolványok revideálásával foglalkoznak. A görögöknek két napilapjuk is van Parisban. Majdnem valamennyien köztársasági pártiak, akik annak idején Venizelosszal csatlakoztak ide, de úgy találják most, hogy jobb itt lenni, még ha otthon köztársaság van is most. Romániából főképpen diák van itt sok, akiket mind a Boulevard St. Michelon látni. Magyarosót leginkább az autós és börgyárak körül hallani, ahol több ezer munkás beszél magyarul.

Sajtókampány az idegenek ellen

A rendőrfőkapitán legforgalmasabb ügyosztálya az a hivatal, ahol a külföldiek ügyeit intézik. Itt napi háromszáz olyan külföldi jelentkezik, aki legalább három hónapig akar Parisban maradni. Nap háromszáz telepedő

évenként szétterítetnek tehát ki, ebből legfeljebb ötezen távoznak el egy évben Parisból. Óriási ez a szám, különösen ha meggondoljuk, amikor ma a letel-pelés már óriási nehézségekkel jár. Vagy azt kell az embernek igazolnia, hogy minimális havi nyolcszáz frank külföldről jövő jövedelemmel rendelkezik, ha pedig diák, vagy ha keresethet akar jutni, egyetemi felvételi jegyet, illetőleg a munkügyi minisztérium speciális engedélyét kell előre bemutatni. A város mindenféle módon igyekszik az idegenözön ellen védekezni.

De bármilyen megszorító intézkedéseket is léptessenek elátbe, a sajtó egy bizonyos részének a korlátozása soha sem elég. A jobboldali lapok, élőkön az Action Française allandóan támadja az idegeneket. Néhány nappal ezelőtt megölte egy külföldit, az Action Française tájékoztott a hír hallatára, hogy az idegenek mennyi dolgot adnak a rendőrségnek, úgy hogy a rendőrség arra sem ér rá, hogy Daudet Philippe gyilkosait kikutassa. A kormány lapjai persze ilyenkor csak azért is védik az idegeneket és azt írják, hogy a külföldiekből soha sem lehet elege Franciaországnak, annyira felvirágoztatja jelenlétük az országot.

A közutadban szombat hovatovább egyre többet találunk az ember azzal az antipátiával, mondhatni gyűlölettel, amelyben a külföldit részesítik. A lapok majdnem minden nap közölnek olyan hírt, hogy egy külföldit itt vagy ott megvertek. A villamoson, ha idegen nyelven beszél az ember, csakhamar azt hallja sziszegni: Ecranger! Külföldi!

Szinte nagyobb gyűlölettel sziszegik ezt a szót, mint a „boche”-t. Az utcán a falakon, minden elképzelhető tisztességes és tisztességtelen helyeken egész kollektív van az idegenellenes felirásokból.

— Les étrangers mangent le pain des français! A külföldiek megesszik a franciák kenyereit!

A párisiak még ma is szívesen hallják, hogy Páris a világ fővárosa, de fájnak annak a pusztá gondolatától is, hogy ha ez a mondás igaz, akkor a világból más mint francia is jogot és igényt tartson arra, hogy ebben a városban éljen.

Fischer Ernő

— A kolozsvári munkásszabadiskola előadása. F. hó 23-án, szerdán este a Rádout-füvött nagyteremben Monszty István „Geometria és matematika”, Grosz Gyula pedig „Vegytan” címmel szemléltető kísérletekkel előadást tartanak. Vándorukat szívesen látunk.

A santa Fiske

Zsidó koldusregény

(39)

Irta Mendele Moicher Szifórim Fordította Székely Béla

Azt a várost, amelybe épp akkor érkezünk, a „lovasság” tartotta megszállva, vagyis mezei koldusokkal és szekereikkel volt tele. Az egész város forrott. A város újmódi polgárai ugyanis határozatot hoztak, hogy a betegeknek, öregeknek és nyomorékokon kívül nem adnak egy fillért sem a koldusoknak. Egészséges legények és leányok dolgozhatnak és kezük munkájával kereshetik meg a kenyerüket. Mert a buta zsidó jótékonyosság egyszerűen káros. Egy csomó haszonlatlan teremtetést tartanak csak fel ezzel, — mondták — akik, akár a poloskák, mások vérét szívják és egyeseknek még a fejét is feltájják. Egy olyan gyárfélt állítottak fel tehát a városban, amelyben minden egészséges koldust, aki hozzájuk jött, szívesen felvettek. Mindenkinék adtak valamiféle munkát: „Verj kötele, vagy varrj zsakokat és ezért enni kapsz”. Azonban egyre kevesebb koldus jelentkezett. A lovasok, akiket ott találunk, borzasztó dühösek voltak ezért az újításért. „Rettenetes, — kiabálták — mitfele dolog ez? Hol marad a zsidó könyörületeség? Egy izmos, vöröshajú legény — hogy törné ki a lábát! — volt a főkolompós. Ő még hangosabban szitkozódott, mint a többiek. „Ez itt Szodoma! Valóságos Szodoma! Miért lopják a gazdagok a napot és mások dolgozzanak helyettük? Hát egész gazdaságuk nem mások munkáján nyugszik?” Ők maguk elkényeztetett emberek, féltékenyen vigyáznak a lelkük üdvösségére, de megkínálják másoktól, hogy agyondolgozzák magukat érettk. Minél kövérebb és egészségesebb egy ilyen gazdag ember, annál előkelőbb. Ha pedig közütlünk egészséges valaki, úgy szegénynek el kell titkolnia egészségét és úgy kell

szégyelje, mintha lopott volna. A mi fajtánkra mindenki rákiált: „Hát mért nem dolgozik egy ilyen erős fickó?” Igazán ideje volna ma egyszerűen kicsérlni a szerepeket: „Hadd dolgozzanak egyszer a gazdagok, — hiszen nem betegek!” „Igazad van Faibuske, igazad van, mi is ép úgy Izrael gyermekei vagyunk, mint ők.” Mindannyian igazat adtak a vöröshajú gazembernek és lassanként, egyik a másik után mind a hekedse mentek.

Estefelé csak úgy véletlenül a templom udvarán kellett keresztülmennem. Sötét van és sok hivataln ténfereg itten. Hirtelen siró, könnyörgő hangot hallok, mely még a követet is megindítaná. Megállok és egy szegény embert látok, aki mind a két kezében párnát tart, a párnában pedig egy aprócska gyermek van és rettenetesen sir. A szerencsétlen jobbra-balra forgatja, ringatja, jajgat és könnybe fullad hangon kiabálja: „Jaj nekem, beborult nekem! A feleségem meghalt és rámhagyta a gyermekét. Szegény, kicsi árva, be rossz is nekem anya nélkül! Csicsajja, csicsajja, mit is tudjak veled elkezdni, te szerencsétlen!” Mindenki, aki csak elhalad előtte, ad neki valamit, sőt sok asszony még meg is szítja. Ő azonban megszakítás nélkül jajgatja: „Jaj nekem, beborult nekem!” És egyre ringatja a gyermeket a párnában.

„Szívem összeszorul a résztvétől a szerencsétlen apa és a szegény, árva gyermek iránt. Kikotorászok a zseemből egy garast és feléje tartok. Amint feléje nyujtom, a kezembe csip és siránkozó hangon mondja: „Oh jaj neked”. És úgy megnyomja a neked-et, mintha engem értene alatta. A fájdalomtól visszarántom a kezem, egy kissé oldalt ugrom és csudálkozva nézek rá. A szerencsétlen apa felem fordul; alaposan szemügyre veszem és majd kővé válok a csudálkozástól... „Mára elég volt, gyere! Fogd csak meg kissé a gyermeket!” mondja

és kezembe nyomja a párnát. Most már látom, hogy a szegény árva egy pólyákba göngyölt játkbaba. A szerencsétlen apa pedig senki más, mint Faibuske, a vöröshajú gazember. Hogy a fene rájja ki a csontját! A dolgát azonban jól csinálta: sirt, jajgatott, sóhajtozott magáért és egyben a gyermeket is... „Igy kell elbánni — mondtam nekem — a bolond zsidókkal. Ha nem akarnak jószántukból adni, így kell tőlük kicsikarni. Műfogások nélkül épenséggel nem megy a dolog. A rov, a dajka, a tiszteltetelmő alamizsnagyújtó és az egyházi személyek mind tetetik magukat és műfogásokhoz nyulnak. Ők — a hókuszpókuszokkal, én pedig a szegény, árva gyermekemmel. Hát csak hagyjatók magatokat megfejtetni, ti marhák. Te pedig Fiske mondj rá egy áment!”

Abban az időben, amikor a hekedseben laktunk, a vöröshajú sima szavaival a feleségem körül legyeskedett. Nagyon tetszett neki. Ha valamire szüksége volt, azonnal odanyujtotta és nagy szeretettel szolgált ki. És addig ültötte a vasat, amíg egészen a kegyeibe jutott. Örökké hosszat csevegett a feleségemmel, mialatt gyakran durva szavakat kevert a beszédjébe. A feleségem bedugta a füleit és úgy tett, mintha egyáltalán nem akarná hallani, amit beszél. És ha néha az egéki magasztalta, hogy egy kövérecske, lágy, tiszta asszonyka, azok közül való, akiket ő is szívesen venne, megszidta, sőt némelykor a hátára is ráütött és nevetett egyet. Eleinte én is velük nevettem, bár bizony néha keserű nevetés volt ez. De mégis azt mondtam magamban: „Mit is törődöm ezzel a fecsegővel. Holnap vagy holnapután megszabadulunk tőle. A szélrózsa minden irányában meggyünk majd szét és örökké csak nem fogom magam előtt látni a pófáját!”

(Folyt. következik.)

Ítélet előtt a Danilescu-pör

Az utolsó tanúkihallgatások. A tanúkihallgatások teljesen tisztázták a közvetítőket és kereskedőket. Az ügyész valamennyi vádlott meg büntetését kéri

(Cluj-Kolozsvár, november 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék büntető tanácsa ma délelőtt folytatta a Danilescu-ügyben a tanúkihallgatásokat. A tárgyalás Grilla rendőrprefektus kihallgatásával kezdődött. Grilla prefektus a bíróság előtt részletesen elmondta, hogyan fedezte fel a sikkasztást és a bíróság előtt ismertetve a nyomozás egész lefolyását. A prefektus vallomásaiban elmondta, hogyan találta meg a pénzügyigazgatóság millióit a kereskedőknél és Danilescu rokonalánál.

A következő tanu dr. Negrea egyetemi tanár. Negrea dr. az elnök kérdéseire elmondta, hogy a sikkasztás kiderülésekor Lusztig felkereste őt és tanácsát kérte, hogy jelentkezzen a rendőrségen és hozza-e a hatóságok tudomására Danilescuval való kapcsolatát. Negrea dr. azt a tanácsot adta Lusztig doktor-nak, hogy ne tegyen jelentést, mert az ügy védi titoktartás nem enedi meg, hogy a fél engedélye nélkül az ügyet a hatóságok tudomására hozza.

Negrea professzor is igazolta Lusztigot

Ezután Munteanu rendőrgazdát hallgatta ki a bíróság, aki elmondta, hogy a prefektus utasítása folytán felkereste Lusztigot és közölte vele, hogy a Danilescu-ügyre vonatkozó iratot ki fogja foglalni. Lusztig a hatósági felszólításnak eleget tett és az aktákat átadta a rendőrgazdának, aki azokat a rendőrségre vitte és egyben felszólította Lusztigot, hogy kövesse a rendőrségre.

Ezután Bum Nánán és Nimon Juon tanúk kihallgatása következett. A tanúk elmondták, hogy a pénzt jóhiszeműen vették fel. Dr. Pap János ügyvéd a következő tanu, aki elmondja, hogy többször állott Csiztormmal összehallgatásban, aki minden alkalommal korrektül járt el vele szemben.

A kereskedők vallomása

Kun Mihály kolozsvári asztalosmester elmondta, hogy Lusztig doktortól ötvenezer lejt vett kölcsön. Lusztigot már régóta ismeri, mert a peres ügyekben ő szokott eljárni. Több ízben kapott Lusztigtól néhány napra kisbaba kamatmentes kölcsönt. Amikor sz ötvenezer lejt felvette, az ügyvéd a pénzre vonatkozólag azt mondta, hogy egy gazdag ur bízta meg őt, hogy a pénzt helyezze el kamatoztatás végett.

Fure György, Ujvári Sámuel és Demján Sándor szociális gazdálkodók is vettek fel kisebb összegeket Lusztigtól. Fure György tízezer, Ujvári Sámuel hatvenezer és Demján Nyolcezer lejt vett fel. Juhász András jegyenélj lakos hat-ezer lejt kölcsönt vett fel. Fischer Mór kolozsvári kereskedő elmondta, hogy harmincezer lejt vett fel Lusztigtól három hónapra. Amikor a pénzt a rendőrséghez be kellett szolgáltatni, Lusztig az ügyvéd költsége és a kamat címén levont ötezer lejt felszólítás nélkül visszaadta.

Hogyan kezelték a Danilescu-pénzt?

Hirsch Mór kereskedő Havas Lázártól vett kölcsön háromszázezer lejt. Ugyancsak Havas-tól vett kölcsön a Nussbacher és Gidáli cég is százezer lejt, de a kereskedők a törvényszék előtt kijelentették, hogy a pénz eredetéről semmit sem tudtak és a rendőrség felhívása után azonnal a kölcsönösszeget beszolgáltatták a rendőrségre.

Ezután Lusztig dr. iródeszemélyiségét hallgatták ki. Lusztig ügyvédje, valamint a gépírókassza elmondották, hogy a pénzt éppen úgy kezelték, mint más összeget, amit az írda urján hoztak forgalomba. Danilescu azt mondta Lusztig-nak, hogy egy gazdag rokona halt meg és nagyobb összeget örökölt, de az örökséget csak részleteiben tudja megkapni és kamatoztatás végett szeretné, ha Lusztig a pénzt forgalomba hozná. Amikor a sikkasztás kiderült, Lusztig ügyvédje kérésében felkereste Negrea doktort és tanácsot kért, aki az ügyvéd titoktartásra hivatkozva, az ismert tanácsot adta.

A délutáni tárgyalás folyamán néhány tanut hallgatott ki a bíróság, majd a tanúkihallgatások befejezése után dr. Prosper Constantinescu ügyész megtartja vádbeszédét.

Constantinescu ügyész vádbeszédében hangsúlyozza, hogy Danilescu nem azzal a szándékkal vette magához a pénzügyigazgatóság pénzét, hogy azt alkalmadtán visszazsárolja a pénztárba, mert ha ez a cél vezetne volna, úgy a pénzt nem adta volna ki hosszabb lejáratú kölcsönre. Az ügyész szerint Danilescu ellen szól az öngyilkossági kísérlet is, amely csak szimulált volt és azt a célt szolgálta, hogy a hatóságok figyelmét elterelje.

Máramarosszigetet nem csatolják Bukovinához

Dr. Hosszu János cáfolja a Peage-vonal beszüntetéséről elterjedt híreket. A közös vonal használatát a bekeszerződés biztosítja Romániának. A kolozsvári CFR. körzet 30 ezer vagonat rak meg havonta

(Cluj-Kolozsvár, november 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ismeretes, hogy a Máramarosszigetet Szatmárral és így közvetve Kolozsvárral, tehát Erdéllyel a románok és csehek által közösen használt Peage-vonal köti össze, melynek legnagyobb része a ruzinéskői területre esik. Néhány nappal ezelőtt egy vasuti bizottság jelent meg Szigeten és felülvizsgálta a Borsá-Jakobeni keskenyvágányu vasuti vonalat, mely már esztendőki óta használaton kívül áll.

A bizottság látogatásának nyomán az a hír terjedt el Máramarosszigeten és szigeti tudósítások alapján az erdélyi lapokban is, hogy a csehek a Peage-vonalnak román részről való használatát nem akarják tovább engedélyezni és az üzemeltetőség azért rendelte el a borsai vasutvonal felülvizsgálását, mert Szigetet keskenyterleg Bukovinával akarla összekötni és a keskenyvágányu vonalat egészen Csernovitzig építik ki. Az elterjedt feltevések szerint tehát Máramarosszigetet teljesen elszakították volna Erdélytől. A máramarosszigeti lakosság, de különösképpen a kereskedők körében érthető izgalmat keltett a Peage-vonal beállításának veszedelme. A város egész gazdasági és társadalmi élete Erdélyhez, illetve Nagyváradhoz kapcsolódik és így a Bukovinához való csatolás alapján folytathatja volna meg Máramarossziget életét. Az új vasuti rendszer életbe lépésének esetén Máramarosszigetet Szatmárról, amelytől mindössze nyolcven kilométer választja el, csak Bukaresten és Csernovitzon át, tehát körülbelül három-négy napos utazás árán

magáról. Danilescu, amikor az elszikkasztott összegből kétféle már megtért, még mindig azt mondta, hogy a hiányzó összeget ellopták és csak a rendőrségnek köszönhető, hogy a pénz a teljes egészében megtért.

Az ügyész kéri a bíróságot, hogy Danilescuval szemben a sikkasztásra vonatkozó paragrafus maximumát alkalmazza, amely öt évi fegyház ir elő, amely büntetés ugy is elég kevés egy olyan állami hivatalnokra, aki az államot milliókkal akarta megkérőszíteni. Az ügyész a vádlottak ellen is fentartja a vádat, mert szerinte mindegyik vádlott tudomással kellett bírjon a pénz eredetéről és súlyos büntetést kér.

lenne megközelíthető, vagyis a Peage-vonal megszüntével Szatmár messzebb esne Máramarosszigettől, mint például Brassó.

Ma délelőtt megkérdeztük dr. Hosszu Jánost, a kolozsvári CFR. kerületi igazgató és üzemeltetőjét, hogy az elterjedt hírek mennyiben felelnek meg a valóságnak. Dr. Hosszu a következőkben meg ismertetni a közös vasutvonal ügyét:

— Az erdélyi lapoknak a Peage-vonal beszüntetéséről szóló cikkei tévesek. Néhány nappal ezelőtt valóban kint járt egy bizottság Máramarosszigeten és felülvizsgálta a Borsá-Jakobeni keskenyvágányu vasutat, mely már évek óta használaton kívül áll. Arról azonban szó sincsen, hogy ezt a vonalat Csernovitzig akarnák kiépíteni, hanem mindössze gazdaságilag éhájják kiaknázni. Egyébként a Peage-vonal használatát a trianoni békeszerződés teljes jogkörvénnyel tizenöt évre biztosítja Romániának és így a csehek által eszandékolat beszüntetés csakis alaptalan rémhír lehet. Ezen idő letelte után a továbbiakról a kormánynak kell döntenie. Egyelőre tehát Máramarosszigetet nem fenyegeti az a veszély, hogy elszakítódik Erdélytől.

Ezek után megemlékezett az üzemeltető ur arról is, hogy a kolozsvári körzet keretén belül mennyire megjavultak a szállítási viszonyok.

— Négy évvel ezelőtt még csak 4000 vagonat raktunk meg havonta a mostani 28—30 ezer vagonnal szemben. Természetesen még most sem kifogástalan a helyzet, a tömegárukat, mint például a fűrészt fát, homok és kőszállományokat nem tudjuk pontosan transportálni. de remélhető, hogy egy két év alatt kifogástalanul működhetünk.

Botrányos jelenetek a bombapör tárgyalásán

Nagy izgalmat provokált a koronatanu kihallgatása. A vádlottak és védők szemérmetlenül viselkednek a tárgyalóteremben. Az elnök megbíratja a renitenskedő védőket és vádlottakat

(Budapest, nov. 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bombapörök további tárgyalása során a budapesti büntetőtörvényszéken kihallgatták az ügy koronatanuját, Schweinitzer József rendőrkapitányt, aki ellen szombatou este bombamerényyletet kíséreltek meg. A koronatanu vallomásában elmondja a nyomozás egész történetét.

Langer elnök kérdéseire Schweinitzer kijelenti, hogy a vádlottak előtte minden testi és lelki kényszer nélkül vallottak. Visszatartja az államrendőrséget ért vádakát és megjegyzi, hogy igen jól szervezett mahináció alapján gyanúsítgatnak a vádlottak. Márffy előzetéről elmondja, hogy a bombahőst a proletárdiktatura idején saját kérésére vették fel a vörös hadseregbe, amelyben ellenforradalmi tevékenységet nem folytatt ki. A világháború alatt tisztító nem nevezték ki, kintitellésel nincsenek.

Ezután Márffy Schweinitzer kapitány szemébe mondja, hogy a IX. kerületi nemzeti védelmi osztály pénztárkönyvét meghamisította, smiert a rendőrkapitány ellen följelentést is tett.

Az elnök Márffy vádjával szemben megállapítja, hogy ilyen feljelentést valóban adott be ellene Márffy, de a vád nem bizonyult valósnak.

A vádlottak továbbra is fentartják azt az állításukat, hogy a rendőrségen bántalmazták őket. Miközben a tanu kihallgatása folyik, Radó vádlott Schweinitzer elé lép és a következőket ordítja:

— Gazemberek, gyilkosok, zsidó bérencsek! — Ezért az oróalánaságért háromhetit szigorított fogsággal büntetem — mondja az elnök,

— majd meglátom, lesz-e még kedve szemtelenedni.

Szász vádlott kijelenti, hogy azt a márványasztalt, amelyen rajta van a bomba rajza, azért nem hozták el a főtárgyalásra, mert kiderülne, hogy a törvényszéken szélhámosasgot csinálnak velük.

— Ezért egy heti szigorított magánfogsággal büntetem — kiabál reá az elnök.

Waschek védő: Feleljen kapitány ur, hol van az a márványasztal?

Tanu: A gyanúsítottak fantáziájában.

A védők felugrálának és zajongának. Radó kérdezni akar valamit.

Elnök: Ő az előbb jürván gorombáskodott, most nem engedel meg, hogy beszéljen.

Erre Radó Schweinitzer felé ordítja:

— Szemtelentül hazudtál.

Elnök: Ezért újabb egy heti szigorított magánfogsággal büntetem.

A kapitány, miután vallomása befejeződött, indulni akar, de a védők zajonganak.

— Na menjen még kapitány ur!

Kiszely védő: Hozza el a nemzetvédelmi osztály lemasolt pénztárkönyvét!

Ügyész: Ez nem tartozik ide.

Barók védő harsogó hangon ordítja:

— De igenis ide tartozik.

Elnök: Ezért a neveletlenségért egymilli korona pénzbírással büntetem.

Kiszely védő: Éa is állítom, amit Márffy azt, hogy Schweinitzer közönséges okiratamását követelt el.

Elnök: Az ügyesség már megszüntető határozatot hozott ebben a dologban.

Ezután váratlanul Radó és Szász vádlotte

az elnök elé lépnek és bucsónatot kérnek magaviseletükért és egyben kéri a fegyelmi büntetés elengedését. Az elnök Szász büntetését elengedi, Radó kérését azonban elutasítja. Kihallgatják szótán Nemethy és Minnich orvosszakértőket, akik valamennyi vádlottat épelméjűnek jelentik ki. Előadják, hogy előttük beismerte, hogy részes az Erzsébetvárosi Kör

bombamerényletében. Elbeszélte, hogy ő és Kosnyik szállították a bombát a Körbe és ott villanyszereleknél öltözve megvárták Marost, aki a bombát elhelyezte és beigazította. Ezután abban állapodtak meg, hogy Márffyval együtt a merénylet estéjén a Kör előtt fognak sétálni, hogy élvezhessék a robbanást. A tárgyalást szerdára halasztották.

Az első óceánjáró zsidó színek alatt

Nathan Straus a President Harding hajót a zsidó hajóstársaságnak ajándékozta

(Cluj-Kolozsvár, november 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A napokban jelentette az Uj Kelet, hogy Palesztinában nemrég egy zsidó hajózási társaság alakult, amelynek elnöke a zsidó kereskedelmi tengerészet kifejlesztése és Palesztina intenzív bekapcsolása a tengeri forgalomba. Newyorki távirat szerint Nathan Straus, a jótékonyaságról világszerte ismert zsidó milliár-

dos megvásárolta a „President Harding” nevű óriási óceánjáró gőzöst: azt odaajándékozta a nemrég alakult zsidó hajóstársaságnak, amely a hajót a Newyork-Jaffa közötti közlekedés lebonyolítására fogja használni. A hajó a zsidó és az amerikai lobogókat fogja viselni. Az amerikai cionista szervezet meglehangoz levélben mondott köszönetet Strausnak adományáért.

KÖNYVEKRŐL

Gus-Chalav látomása

— Giskalay János új verskötete —

Valamikor, még nem is olyan régen, a magyar nyelvterületeken még arapirító szegény volt hallani a „zsidó” nevet. Sok volt a zsidók között a furcsa és riadt struccmadár, aki groteszk „mogen dovid”-ként „izraelita” szóval becéste magát és ezt a szót fessmítette kétes értékű védőpajzsaként mellére. Ez a névkeresés sokkal többet jelentett egyszerű és naiv filológiai szőrszálhasogatásnál, önmagunk pozitív létének kétségbeesett tagadását volt, amely ösforrásává lett ahol tudatosan, hol pedig tudatlannul fáradt dekadenciába esülő előtti meg-hasonlásoknak.

Ha ma a magyar nyelvterületeken új külső és belső tartalmat kapott a zsidó név, ugy ebben talán a legfőbb része Giskalay János poézisának van. Ez az új tartalom pedig igen sokat jelent nekünk. Jelenti önmagunk megtalálását és a végeken kalandos és szertekallódó népi értékeinknek boldog és harmonikus életprogramba való beletorolását.

Giskalay poézise azért küldetés és prófécia, mert látnoki erővel tudja bevilágítani az önmagunk felé vezető utat. És ez az, ami zsidó eseményé teszi Giskalay új könyvének, a „Gus-Chalav látomása”-nak megjelenését. Giskalay új kötet a par excellence zsidó verseinek gyűjteménye. Keserű, vádló, ostorcepásként pattegő és diadalmos reménységet barsondos sorok. Zavaros, énekes rimekkel csendülő sorok, amelyek pattanásig feszülnek a törhetetlen hit robusztus erejétől.

Valami gyötrelmes fájdalom lassú urrá zsidó emberen, ha ezeket a verseket olvassa. Ime néhány sor:

Da ime, még egy próbát hadd teszek,
Igy szól az Ur — s feloldassák az átok.
Mia visszaadtam, ami elveszett,
Mi rég letört: egyetlen koronátok,
Erőtököt, ki volt, ki visszaért:
A földet, földet, Erec Jisraelt,
Ki újra lesz, valótok édes telje.

Az lássátok ti: kelle, vagy nem kelle?

Mert hogyha nem: bizony fejem felett
Megforgatom a szétört mátféjet,
Kinek nem kellett a bírályi étker,
Igy szól az Ur — s oszálón egyszer s kétszer,
Hogy szerte hulljon minden meddő magja,
S pusztítsa őket Isten bus haragja.
Tíz és vihar, emésze, verje,
Sors sarka rugja és tiporja,
Ocsu közé mind-öket elkeverje,
S egyet mocsárba és kettőt a porba
S hit nem nyelt el fenéklen mocsár,
Bl fogja nyelni fenekes mocsár,
Hogy megtöressék vastörő alatt,
Borradjatos s borradjatos meg ismét
Má lássátok, ha tudtok látni is még:
Egy mákezem is, ha vajjon megmarad
Belőletek, Ti Jisraelnek háza.

(Gus-Chalav látomása.)

Idegeibe markoló gyötrelmes sorok. Egy hosszú panaszos elnyújtott jaj lehetne a válasz minden szónak fáty koppanására. És aki végig olvassa az egész kötetet, úgy érzi magát, mintha két cson tos, robusztus tenyeré testét lelkét ráta volna föl, hogy szíve a keblétől a torkáig csuklott és minden valódi és álmagyalma bérdozása görgett. Nyugtalan zavar lesz urrá az olvasón, de ez az a nyug-

talanság, amely az igazi harmonia felé vezető utnak első lépése.

Hét ciklusból áll Giskalay új verskötete. Ének a venyigékről; Puszták unokája; Táborról-táborra; Morris Rosenfeld: A Gettó dalaiból; Tisa Tisa bő áv; Heine: Héber melódia és az Isten homlokán. Minden vers nagy propaganda ereje mellett is szüntelen poézis. Különös rég elfelejtett biblikus zenéje van a soroknak.

A Messiást, aki örökkön áldott
A Messiást, akit ti már nem vártok
És, aki mégis, napja most betelvé
Csak rátok vár, az idők végtelenségén.
A Messiást, aki az örök földje,
A Messiást, ki oszálk hív az ölbe
S ölen gyógyító, szent álomba ringat:
A Messiást,
A Messiást,
Ki összegyűjti szerteszórtjainkat,
Veres világok füstölő négy sarkán
S vízi öket, tépetten, rongyban, tarkán,
De boldogan, hogy ujjongnak belé:
Kelet felé, a szent Kelet felé
S nem gátolhatja útján senki, senki.

(Messias Heroldja)

Uj hitet, új értelmet kereső ember szabb szóval nem imádkozhatik. Szín ritmus, csengő rim, erő és mindenek fölött a mondanivalók súlya avatja ezt a kötetet a magyarul beszélt zsidóság verses-könyvévé.

A kötet a Kadima kiadásában jelent meg elegáns betűtípus kiállításban. (J. f.)

Hatalmas manifesztáció a Balfour-deklaráció emlékünnepe. Varcából jelentik: Az itteni zsidóság a napokban ünnepelte meg a Balfour-deklaráció hetedik évfordulóját egy hatalmas utcai felvonulással. A felvonuláson körülbelül kétszáz ezer zsidó ember vett részt, akik végig vonultak a város legforgalmasabb utcáin. A zsidó házak mindenütt a lengyel és cionista színekkel voltak díszítve, az ablakokban mindenütt Herzl, Weizmann, Balfour, Szokolov és Samuel képei voltak láthatók. A rendőrség gondoskodott a példás rendről, úgy hogy az ünnepség mintaszerezen zajlott le. A menet élén Grünbaum sejm képviselő haladt. A menetben részt vettek óriási számban a konzervatív zsidók is, élükön Kovacszi szenátorral, a Mizrahi vezetőjével. A különböző csoportok táblákat vittek ilyen feliratokkal: „A Balfour-deklaráció a forma — a Kerec Hajszód a lényeg”. „Éljen az angol nép, amely elismerte jogainkat”. „Éljen a népszövetség”. „A zsidó föld a zsidó népe”. „Az iskolagyermeknek tábláján ez állott: „Erec Jisraeltben százhuszonegy iskola tart fenn a Kerec Hajszód”. A menetben zsidó zenekarok felváltva játszották a lengyel és zsidó himnuszot. Este zsidók által lakott utcákban, mint azt régi idők óta purimkor szokás, fátlyfény és fonott gyertyák lobogása mellett a fiatalság táncot lejtett.

Hölgyeim! Melyen lezártított árak mellett drusitja fűz és bársny modell-jett az

“IDEAL”

kalapüzlet, Cluj, Calea Regele Ferdinand 8. szám. Gólya-áruházal szemben

Alakítások és formálások 48 óra alatt készülnek.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giskalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkinek atányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félre 450 lei, egész évre 850 lei.

— Meghalt Hermann Heiermanns. Korunk egyik legnagyobb írója, Hermann Heiermanns, egy amsterdami jelentés szerint, a napokban hatvanéves korában a Zandvoortban meghalt. Heiermanns, aki egy rotterdami zsidó családból származott, az új holland irodalom himnuszok reprezentánsa volt. Irodalmi működésének kezdete a naturalizmus virágkorába esik. Nőve a múlt század kilencvenes éveiben tűnt fel. Előbb realistikus színekkel megírt elbeszélései keltek feltámadt, később drámáival ismertette meg nevét az egész világgal. Első műve a „Gyémántváros” német nyelvre több kiadást ért el. Ez az írás az amsterdami társadalom nagy kontrasztjait mutatja be plasztikus valóságossággal. Az író később Berlinbe tette át működése színhelyét, ahol a közegészségügyi viszonyok tanulmányozása során meglátta és megírta azoknak a sorát, akik rá voltak utalva a közegészségügy áldására. A cikkek óriási hatással voltak Berlin városára, amely azonnal megkezdte a kórházak reorganizációját. Heiermanns zsidó témái a hollandi gettóból valók. Drámai műveit is leginkább ebből a környezetből vette. A „Gettó”, „Áhasvér”, „Dóra Krémer” és a „Hetedik parancsolat” című művét német és francia színpadokon is sikerrel játszották. Legjobban ismerték a Remény nevű hajódrámát. Amerikában a Lánosamek című drámája, amelyben Rudolf Schildkraut játszotta a címszerepet, volt a legismertebb. Az utóbbi években Heiermanns keveset dolgozott és teljes visszavonultságban élt Zandvoortban.

— Kedvezően halad Magyarország ujja-építése. Londonból jelentik: A „Times” hosszabb cikkek foglalkoznak Magyarország ujjaépítésével és megállapítja, hogy az eddigi eredmények meghaladják a legoptimistább várakozást is. A magyar földmivelés pedig megfelelő intenzív gazdálkodással nagyobb jövőt néz.

— Megszűnt az „Aurora”. Bukarestből jelentik: A parasztpárt napilapja, az „Aurora”, amelyet dr. Lupu, a párt vesérs irányított, megszűntte megjelenését. Az újság már régóta anyagi zavarokkal küzdött, amit a párt a legnagyobb erőfeszítésekkel sem tudott rendezni. Egy időben az Amerikában élő radikális gondolkodású románok támogatását vették igénybe, de ez oly győze volt, hogy csak ideig-óráig tudta biztosítani a lap megjelenését. A lap nyomdái és kiadói hivatali költségei napra nagyobbodtak, jövedelmei ezzel szemben mindinkább apadtak. Utóbbi időben a lap helyzete tarthatatlanná vált és be kellett szüntetni.

— Seipel politikáját követi az új osztrák kormány. Bécsből jelentik: A külügyminiszter egyik bécsi napilapnak adott nyilatkozatában kijelenti, hogy a Ramek kormány politikája minden tekintetben azonos Seipel politikájával, amely a külpolitikában valamennyi nagyhatalom jókaratát bírta. Az új osztrák kormány továbbra is hálás híve marad a népszövetségnek, amely gazdasági alapot adott Ausztriának.

— Az Esküdt-pör mai tárgyalása. Budapestről jelentik: Az Esküdt-pör mai főtárgyalásán Esküdt bejelentette, hogy hajlandó vallani. Ezután beszélt a szabálítás versenytárgyalásairól. Kijelentette, hogy Nagyatádi ezekről is tudott és amikor egy ízben a bizottság felbontotta a beérkezett ajánlatokat, Nagyatádi, aki szintén tagja volt a bizottságnak, csöndesített neki, mire ő előző megbeszélés szerint be-meat Nagyatádihoz és jelentette, hogy Haller óhaj Nagyatáddal beszélni. Nagyatádi ekkor a bizottság tagjait a mellékterembe küldte és ezalatt kedvezőbb ajánlatokat csempészett az ajánlatok közé. Néhány lényegtelen tanu valomása után a tárgyalást holnapra halasztották.

— A köztisztviselők szövetsége a kistisztviselők részére 4000 lejes létminimumot kért. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszternek tegnap a köztisztviselők szövetségének egy küldöttsége jelent meg, meg arra kérte a pénzügyminisztert, hogy a legalacsonyabb kategóriába tartozó tisztviselők fizetését havi 4000 lejes létminimumba állapítsa meg. A pénzügyminiszter a küldöttség kérésére még nem adott pozitív választ.

LEGUJABB

Tuljegyezték a francia belföldi kölönyt

Newyork, nov. 25. A francia 100 millió dolláros kölönyt 45 perc alatt tuljegyezték.

Anglia Németországgal a légi forgalom megteremtéséről tárgyal

Berlin, nov. 25. Bramia angol tábornok, az angol légügyi flotta kiindulóját tárgyalást folytatta a német hatóságokkal az Angliával való légi forgalom megteremtésére vonatkozólag.

Vizsgálat indul a kisenevi polgármester ellen

Bukarest, nov. 25. A kamara éjjeli ülésén Ciugureanu a beszarabiai helyzetről beszélt és több

— Egy költőns öngyilkosság Brassóban. Brassóból jelentik: Egy különös öngyilkosság tartja izgalomban vasárnap reggel óta a brassói lakosokat. Simon Sándor, a Bürger-sörgyár igazgatójának huszonegy éves fia szombaton este együtt mulatott egy barátjával, majd éjféli felé elváltak egymástól és Simon csak reggel négy óra felé tért haza a Continental szállodába, ahol barátjával egy közös szobát béreltek ki. Vasárnap délelőtt Simon szobájára ijedten vette észre, hogy barátja halálsápadtan, görcsök között van a földön. Azonnal orvost hívtak a beteghez, aki megállapította, hogy a fiatal ember valószínűleg morfiummal mérgette meg magát, amit csokoládéhalvában vett be. A fiatal embert bevizitották a brassói kórházba, ahol éspóls alá vették, de életbenmaradásához nagyon kevés a remény. Az öngyilkosság oka valószínűleg az, hogy a fiatal ember szerelmes volt egy asszonyba és a szülei ellenették a házasságot.

— Zsidó kulturstély Marosvásárhelyen. A Hitachdut Aviva és Barisszának marosvásárhelyi csoportjai f. hó 19 én este a Kulturpalota nagytermében minden tekintetben sikerülnek mondható, igazi értelemben vett kulturstélyt rendeztek. Minden mellérszempont tekintetbe vétele nélkül a városbeli Barisszianusok igazán a zsidó kulturstélyre fektették a figyelmüket. Az estély selypontja egy értékes, mint sikerben dr. Weissburg Chaim beszéde volt, aki a mai Palestina-visszonyokról tartott előadást. A prológót Giszkalay János mondotta, aki egy másik költeményét is interpretálta frenetikus sikerrel. Nagy Lilly szongoraszma igazi kultúrértéket képviselt. Katzer Dóra alkalmi strófkákkal szüszte az estélyt, amelyet Timár János rajzművész karikaturái mellé konferanszié gyanánt adott elő. Szünet után Mezey Bélának Kötél Hámarovi című egyfelvonásos drámáját adták elő, amelyben Diamantstein Mariska őszinte nagy sikert aratott. Partnere Földes Mihály szömben mint hivatalos színész egyáltalán nem tűnt ki a dilettánsok közül. Talán szerep nemtudása volt az oka, de direkt rontotta a harmóniát. Kisebb szerepekben elsőrangúak voltak: Fell Szers, Grünfeld Erzi, Hirsch József, Schäfer Zsig, és Berner Izidor. Az estély a teljes siker jegyében folyt le és a kulturstélyeken szokatlanul nagy számu közönség elégedetten távozott.

— Erélyes akció Svájcban az antiszemita agitáció ellen. Bernből jelentik: Ma ért véget a Nők Nemzetközi Konferenciájának svájci szekciójának ülése. A konferencia többek között a következő határozatot hozta: Tekintettel arra az agitációra, amely Svájcban a zsidó fajhoz tartozó állampolgárok ellen megindult és amelynek oka nem egyéb a legsötétebb és legkínzóbb kenyeririgységnél, a konferencia kötelezi magát hogy egyrészt a sajtóban minden tendenciának hírt ad, ellen a legerélyesebben fellép, másrészt pedig az antiszemita agitáció ellen a legerélyesebb ellenkampányt kezdi meg felvilágosító munka révén a nép körében. A konferencia átátja, hogy ez a manifestáció a zsidóság ellen csak súlyos kárát okozhatja Svájc erejének és a századok óta megőrzött példás egységet bomlással fenyegeti.

— Krasszin, a légi utas. Bőcsből jelentik: Krasszin, az ismert szovjetmegbízott, a napokban ünnepelte ötvenedik légi utját, amelyet Moszkvától Königsbergig tett meg. Krasszin ezen légi utjai alkalmával négyszáz órát repült és hatvanezer kilométert tett meg. Ha vasutal kellett volna utaznia, akkor ezek az utazások százötvenöt napjába kerültek volna, a repülőgép azonban száz napot takarított meg számára.

* Gumibélyeg: Ökhöz párnát és tintát rakítáron tart „Imperial” grafikai vállalat, Cluj, Minorita-utca. Vidéki megrendelések utánvétel.

— Növekszik Lloyd Gerge koponyája. Londonból jelentik: Az angol fiziológiai társaság eszévi közgyűlésén többek közt szóba került, hogy Lloyd George feje nő: a koponyája nyolc év alatt hat négyszetmilliméterrel nagyobb feltehető lett. Bart Kennedy író koponyafelvétele pedig a tíz év alatt, amelyben összesen tízenygy könyvet írt, tízenyolc négyszetmilliméterrel gyarapodott.

— Hatalmas dráma a zsidóság előtt. Megírta néhány nappal ezelőtt, hogy Budaiórályengyel városkában Szonja Katzmann, egy előző zsidó kereskedő egyetlen leányát egy közeli falu földbirtokosának fia szerelmével üldözték. A leány a fiatalember közeledését visszautasította, mire ez egy alkalommal rálépett a leányra, ekit könnyebben megsebesített. A merénylet letartóztatást, de később szabadságra helyezték. Szonja Katzmann a napokban tartotta volna esküvőjét egy grófné Jachmann nevű fiatalemberrel. A jegyespár már a templom előtt felállított baldachin alatt állott és a pap éppen megkezdte az esküvői ceremóniát, amikor megjelent a lakodalmass nép között a szerelmes lengyel fiatalember. Odafurakodott a baldachinhoz és két lövéssel leterítette a vélegényt és menyasszonyát. A harmadik lövést a szerelmes lengyel ifjú homlokára fel irányította. A leány még a baldachin alatt meghalt, vélegénye élet-halál között lebeg. A fiatal földbirtokos szintén meghalt egy órával a tett elkövetése után.

— Sikasztó résztvételű igazgató. Nagyvárdról jelentik: Harsányi Zoltán Sándor, a budapesti Zenit R. T. igazgatója néhány hónappal ezelőtt Nagyvárdra érkezett szülei látogatására. Harsányi nagyvárdi tartózkodása alatt nagyobb adósságokat csinált majd felutazott ismét Budapestre és hosszú hónapokon keresztül nem adott magáról életjelet. Ma délelőtt aztán Harsányi szüleihez Budapestről távirat érkezett, amelyben értesítették őket, hogy Harsányi a rendőrség különböző csalásként letartóztatta. Harsányi a Zenit R. T. nevűben nagyobb összeget inkasszált és a pénzsel nem számolt el.

— Egy textil gyárváros Palesztinában. Jaffából jelentik: A Lodzból idezsarozott Rosenbergtestvérek, akik gyári gépeket és felszereléseiket is ide hozták, azt a tervet vetették fel, hogy Palesztinában textilgyárakat állítsanak fel, a gyárak köré pedig a munkásoknak és hivatalnoklásoknak kis várost építenek. Egyelőre egy szövetségi alapon működő textilgyárat helyeznek össze, amelyben több száz munkás kap elhelyezést. Ez lesz az első ilyenmő gyár, amelyet követni fognak a többi textil parizumek. A szövetséget háromszáz zsidó lodzi takács pénzével, felszerelésével és munkájával fog megindulni. A takácsok csak fásnapig dolgoznak műhelyeikben, a másik félnapon gazdaságukban lesznek elfoglalva. Ma még az egyes takácsmesterek elhegyezkedése nehéz, azonban szövetségbe tömörülve könnyen tudnak maguknak egzisztenciát szerezni. A textilesek terveit a palesztinai zionista exkuzive is nagy figyelemmel kíséri. Legutóbb dr. Ruppin, Van Vriesland és Thibsy között tanácskozások folytak le azért, hogy miként lehetne gyümölcsözővé tenni a készülő vállalkozást.

— A világ legnagyobb jesivája. A newyorki zsidóság körében már évek óta foglalkoznak a gondolattal, hogy a zsidó kultúra számára olyan intézményt létesítsenek, amely egyrészt a régi hagyományos szellemben konzerválna a zsidó ifjúságot, másrészt teljes modern felkészültséggel küldés pályájukra. A jesiva gondolata modern körökben is visszhangra talált és ilyen módon a gyűjtői akció elég sikeresen indult. Ma már ott tartanak, hogy a jesiva-bizottság Newyorkban a 186. utcában hatalmas telket vásárolt és pályázatot írt ki az építletre. A komplexum öt nagy épületből fog állni. Az előállítási költségek hozzávetőleges becslése szerint hárommillióra fognak rúgni. A jesiva neve: Jesivat Rabbi Ischak Elchanan. A jesivának három tagozata lesz. Az első Elchajim, ahol a gimnaziális tanulmányokat végzik az ifjak, párhuzamosan ezzel pedig héber nyelven fogják oktatni a Bibliát, a talmudisztikus irodalmat, Palesztina földrajzát és a zsidó történelmet. Második tagozata a tanítóképző intézet, a harmadik pedig a teológia, ahol rabbiak képeznek ki. Illatéses körök már intézkedtek a kormánytól, hogy a jesiva végzett növendékei és hallgatói államvizsgát tehesenek és doktori címet kapjanak.

* A Zsidó Árvagondozó cluji helyi csoportja folyó hó 30-án, vasárnap, délután 4 órakor a kong. izr. elemi iskola helyiségében (Cal. Reg. Ferdinánd 52. szam) tartja évi rendes gyűlést, melyre ezton meghívjuk tisztelt tagjainkat. (Külső meghívókat nem bocsátunk ki.)

visszaélésről számol be, első sorban a kisenevi polgármester egy lapkiadási panamájáról. Marzescu igazságügyminiszter ígértet tette, hogy a vizsgálót a legelsőkorban lefolytatják és ha a priór bűnössége bebizonyosodik, úgy meg fogják büntetni.

Óriási vihar a Fekete-tengeren

Bukarest, nov. 25. A Fekete-tengeren óriási vihar dühög. A Severin és Durostro nevű hajókról három napja nem érkezik hír. A többi hajóknak sikerült kikötésbe menekülnie. A kikötőkben a rakodási munkák is szünetelnek. Ezzel kapcsolatban az államvasutat igazgatósága jelenti, hogy a Bukarest—Konstanca vonalat újból átadták a forgalomnak. A vonatok a fővárosba 10—15 pernyi késéssel érkeznek.

— Egy francia bank csődje. Párisból jelentik: A Banque du Crédit Foncier Francois kezdte meg Franciaországban a bankcsődök sorozatát. A hatósági vizsgálat folyamán döbbenetes dolgokra jöttek rá. Így a bank nantesi fiókja már a csőd nyilvánosság előtt minden butorát eladta. A fiók helyiségeiben csak százmilliárd márkát és huszonöt pezétát találtak.

— Enyhítés az amerikai bevándorlási törvényen. Washingtonból jelentik: Az amerikai központi bevándorlási hivatal utasította a konzulátusokat, hogy azoknak az Amerikába bevándorolni akaróknak, akiknek az amerikai vizumjuk az új bevándorlási törvény életbelépésekor meg volt és csak az új kulcs értelmében utasították őket vissza, a konzulátusok soronkívüli vizumot adjanak. A rendelkezés Joseph Barondess, az amerikai zsidók szövetsége alelnökének köszönhető, aki tiltakozott a vizumot kapott bevándorlók visszaküldés ellen.

— Tokióban tántettek az új amerikai bevándorlási törvény ellen. Tokióból jelentik: Az európai államok „ismeretlen katonájának” példájára itt ma leplezték le az „ismeretlen hazafi” sereglőket. Az ismeretlen hazafi nem a háború alatt elcsúszott katonák, hanem egy polgármester, aki a sérelmes amerikai bevándorlási törvény megváltoztatása hírének hallatára harakirit követelt el. A sereglő leplezése után tántetés volt a nagykövetség előtt.

— A londoni patkányirtó hét eredménye. Londonból jelentik: A „People” nevű lap felhívására Anglia lakossága patkányirtó hetet rendezett. A hét végén a statisztikai hivatalnak felmutatott megölt patkányok meghaladja a húszmilliót. A gabonában amúgy sem nagyon gazdag Angliának a patkányok főcápmása.

— Egy nagyvárdi bankigazgató lemondott az állásáról, mert nem tudott lakáshoz jutni. Nagyvárdról jelentik: A nagyvárdi Egyesült Bank olasz igazgatója, Annio Capra, beadta lemondását és megvált állásától. Annio Capra egy évvel ezelőtt került Nagyvárdra, ahol a banknál elfoglalta igazgatói állását. Az olasz igazgató egy évben keresztül próbált lakáshoz jutni, ami két ízben sikerült is neki, de mind a két lakást a hatóságok elreklálták és az igazgató megutazott a sok lakáskülvárt és elhatározta lemondását. Úgy hírik, hogy a kitűnő pénzszembert nem hagyják végerenyesen távozni, mert a Romcomit-érdeklenség, amelynek kebelébe az Egyesült Bank is tartozik, Annio Caprát egyik marosvásárhelyi bankházához nevezték ki. Az Egyesült Banknál január elsejétől nyugdíjazni fogják dr. Rezső Mór vezérigazgató helyettesét, aki már huszonöt év óta áll a bank szolgálatában.

— „Magyarság” Szombaton jelenik meg a „Magyarság” címen Olajos Domokos politikai hetilapja. Az új lap bátorhangú, minden pártón és klikken felülmúló programmal öblajt a közönség elé lépni, egyetlen szempontból vezetve: megvédeni a magyarság érdekeit külső és belső ellenségeitől. A demokrácia jelszavát írta zászlójára Olajos Domokos új lapja, mely a legjobb erdélyi újságírók gárdájával maga körül hívós és komoly szócsérlője lesz az erdélyi magyarságnak.

— A pápa hat hóféher lova. Budapestről jelentik: A napokban egy olasz bizottság jött végig az ország nagyobb menéseit, hogy hat hóféher lovat keressenek a pápa számára. A lovak nem volt szabad egyetlen kis lovakat lennie. Menésekben azonban ilyen állatot nem lehetett látni, végre azonban Eszterházy gróf istálló megtalálta a földnalkáli hat hóféher lovat, amelyet a bizottság óriási vételárát fizetett. A lov Olaszországba vitték a Vatikán istállójába. Az 1. szent évben az ünnepekhez alkalmával ezeket játk be a pápa fogatába.

KÖZGAZDASÁG

Rövidesen telő alá kerül a Magyar Földgáz r.t. nacionalizálása

A berni pénzcsoport megállapodásra jutott a bukaresti érdekcsoporttal. Az új érdekképviselet nagyszabású terveket akar megvalósítani

(Cluj-Kolozsvár, november 25) Az Uj Kelet tudósítójától. Jeleztették annakidején, hogy a Magyar Földgáz részvénytársaság nacionalizálása körül nagy harcok keletkeztek a kormány és a részvénytársaság külföldi érdekcsoportjai között. Nagy gondot okozott a kormánynak az, hogy a Magyar Földgáz részv. társ. érdekelt egy berni pénzcsoport képviselte, amelynek tagjai mint semleges állatvalók elzárkóztak a kormány ama kívánsága elől, hogy a részvénytársaság vezetésének többségét egy román pénzcsoportból álló bizottságnak engedje át. Már úgy látszott, hogy a megindult tárgyalások nem fognak eredményre vezetni és a nacionalizálás csak erőszakos rendszabályokkal lesz keresztülvihető, ami viszont kellemeden diplomáciai eljárást idézett volna elő.

A kormány intervenciója nem régiben tárgyalást indított a berni pénzcsoporttal a bukaresti Industrial Romaneasca de Gasmeter vezetősége. Az új alapon megindított tárgyalások illetékes helyen nyert értesülésünk szerint eredményre vezettek és rövidesen telő alá kerül a Magyar Földgáz r.t. végleges nacionalizálása.

A megállapodás lényege az, hogy a vezetés többsége az Industrial Romaneasca kezébe kerül és az állam 30 százalékos arányban fog részt venni a vezetésben. Az új társulat vezérigazgatója gyanánt C. I. Motas mérnök, országgyűlési képviselő van kizemelve.

Az ilyen módon megoldást nyert Magyar Földgáz r.t. nacionalizálásáról, az ipari életben azt remélik, hogy rövidesen meg fognak szűnni azok a bizonytalanságok, amelyek eddig a földgázárak megállapítása körül mutatkoztak. Ezek a bizonytalanságok különösen az ipari életben hatottak békítőan, mert teljesen lehetetlenné tették a pontos kalkulációt. Az új érdekeltség egyébként messzemenő tervet akar megvalósítani és ezek között első sorban a marosvásárhelyi földgáz bevezetést akarja keresztülvinni. A társaságnak ez az elhatározása élénk örömet keltett a marosvásárhelyi nagyiparosok körében, mert a múltban hiába folytattak küzdelmet ennek elérésére, mert a régi vezetőség nem honorálta az ipari körök kívánságát és minduntalan elhalasztotta a földgáznak Marosvásárhelyre való bevezetését.

Hatálytalanították a megyesi gyárépítések rekvirálását. Megyeesről jelentik: Megirtuk annak idején, hogy az agrártörvény megyesi végrehajtóbizottsága elrendelte a Vitrometán, Westerművek, a Czitrom és Karezse féle börtör, és a megyesi üveggyár beépített telkeinek elrekvirálását. Felebbesés folytán az ügyet a napokban tárgyalta a felebbviteli agrárbizottság és a rekvirálási határozatot hatályon kívül helyezte. Itt említjük meg, hogy a törzsei üveggyár telkét ugyancsak mentesítették a rekvirálás alól. A telken a már megkezdett építkezéseket, Kolener vezérigazgató kijelentése szerint, aki egyébként vezetője a megyesi üveggyárnak is, tavasza befolyászik és a gyár már 1925 ben megkezdí működését.

A dicsőszentmártoni nitrogéngyár nacionalizálásának ügye. Dicsőszentmártonból jelentik: A nitrogéngyár nacionalizálását végrehajtó műszaki bizottság, Zaharia professzor vezetésével megállapította a nacionalizálás végrehajtásának módjait. A gyárhoz beadott jelentésből kitűnik, hogy a végleges átvétel már jövő év elején megtörténik, igen kedvező feltételek mellett.

A vajdasági gazdasági kongresszus programja. Ujvidékről jelentik: Az e hó 23-án megtartott vajdasági kongresszuson részletesen tárgyalták azokat a fontos gazdasági kérdéseket, melyek az egész jugoszláviai kereskedő- és iparostársadalmat közvetlenül érdeklik. A kongresszuson főleg azért bírták össze, mert kereskedői körökből egyre több panasz hangzott el amiatt, hogy míg a kereskedők az állami terhek nagy részét viselik, ezzel szemben a gazdasági politika irányításába alig van befolyásuk. A kongresszuson az ujvidéki Lloyd elnöke: Miroslavjevics László hangsúlyozta, hogy eljött az ideje annak, hogy a nagy terheket viselő kereskedők szervezkedjenek. A vajdasági kereskedőtársadalom el van szánva arra, hogy a gazdasági kongresszusokat mindaddig megtartsa periódikusan a Vajdaság városáiban, míg az anomáliák teljesen meg nem szűnnek és a gazdasági válságban javulás nem áll be. A kongress-

zus alatt részletesen tárgyalták a hitelkérdést, a vámpolitika irányát és főleg rámutattak az előadók arra, hogy az összes kereskedői és iparos-üzveleteknek egy központi egyesületben kell tömörülniök. Egyhangúlag állást foglalt a kongresszus a valuták és devizák korlátozásának eltörlése, az árú eredetéről szóló igazolványok végleges eltörlése mellett. Határozatilag követelte a kongresszus a Szabadra-Budapest Bécs-Prága-Berlin közti telefonvonal létesítését, az állampolgárok utlevél-vizumozásának megkönnyítését, az idegen munkások behozatalának rendezését. Szóba került a kongresszuson az 1925-ik évben Szabadkán rendezendő mezőgazdasági és gyáripari országos kiállításnak ügye is.

A mai valutapiac

A mai napon nagyránya áletmenet fejlődött ki a devizapiacra. A kínálat teljesen kielégítette a keresletet. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 365-370, magyar korona 390-400, cseh korona 585-595, francia frank 1040-1050, svájci frank 3870-3880, dollár 195-19600, angol font 910-917, olasz lira 870-875.

Valutapiac november 25-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1040, Berlin —, London 910, Newyork 19600, Róma 835, Zürich 3800, Bécs 2725, Prága 595, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 740, márka 4600, leva 133, török lira 105, font sterling 905, francia frank 1070, svájci frank 3700, olasz lira 860, drachma 320, dinár 260, dollár 19350, lengyel marka 3500, osztrák korona 2700, magyar korona 2400, cseh korona 570.

Zürich. Nyitás-Zárás: Berlin 12350-12350, Amsterdam 20840-20840, Newyork 51825-51825, London 339625-339625, Páris 274500-274500, Milano 2245-224500, Prága 156000-156000, Budapest 8950-8950, Belgrád 75500-75500, Bukarest 27000-27000, Varsó 100-100, Bécs 7300-7300.

Párisi előtőzse: Bukarest 985.

Bécsi marhavásár. (Saborsky és Fia cég jelentése.) A mai bécsi marhavásárra felhajtás volt 2762 darab. Ebből Románia 188-at szállított. Az előmarha ára 1000-1500 koronával olcsóbbodott.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgönycim: Saborskysöhne
Wien — Előállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Husküdemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

Mindenkit érdekel!

Siessen, hogy női- és férficipő szükségletét még idejekorán

Lloyd 2836

féláron

szerezze be

AU PRINTEMPS

áruházban, Str. Memorandului 11.

Mig a készlet tarti

Zsak

Zsinog

Kötél

AVAS DEZSO
TIMISOARA

Rogad ragyogni fog, mint a nap-sugár,

Ha Farmodont fogkrémet használsz Aladár.

Megkezdődött a nagy karácsonyi vásár
rendkívül leszállított árakkal

„LA CORSO”

női divataruházban
Cluj, Piata Unirei (Főter) 17

maradékok

minden elfogadható árban árusítatnak!

Szőrme és fonalfestés!

ősziruhákat és bármilyen kelmét a legjobban fest és tisztít
„KRISTÁLY” KELMEFESTŐ-GYÁR
Telefon 500 CLUJ

Szőrme és fonalfestés

Divatos nőikabátok végleges kiárusítása

mélyen leszállított, minden elfogadható áron.
URANIA ÁRUHÁZ, Uránia mozgóval szemben. (Sirocco 166)

Cluj Cal. Reg. Ferdinand 34

Gyermekeit, hogy meg ne fájzzák, saját látkán, speciális lámpájával lefényépezi, karácsonyi nagytájakat olcsón vállal

Gárdy Imre, Str. Saguna 20. (v. Bartha Miklós u.) Cluj. — Telefon 7-28.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Színházi iroda közleménye

Grozavescu Tiron Silvia, Rizza Il. Parádés opera-előadás lesz szerdán a magyar színházban. Ekor lesz ugyanis a Grozavescu bucsufölépése (művésznők már másnap egyenesen Wiabe kell utaznia), mert szombaton már a Hofoperben játézik a Mascagni dirigálá mellett. Bucsuját a Pillangóhiszszony Pinkerton hadnagyát választotta. A címszerepet vendégként Tiron Silvia a bucaresti operaház ragyogó szopránja és ragyogó tehetsége primadonnája fogja énekelni. Suzuki Rizza Il. lesz. A hozult Virág Lajos a többi szerepeket pedig Ráthelyi, Kőzegi, Berei Jung fogják énekelni.

Árvácska Az utolsó főpróbák folynak már a színpadon teljes díszletezésével Zerkovitz új operájától, az Árvácskától. Budapesten rövid idő alatt olyan népszerű lett az Árvácska, hogy leverte az összes előző rekordot. Százszor adták a fővárosi Nyári színházban s 100 előadás után új premiert csináltak belőle a legelőbbi budapesti operett színházban a Királyszínházban. Ennek a pratlansikernek a kicéide is elhatott, mert a közönség valószággal lázas kíváncsisággal várja az Árvácska bemutatását. A pénztárat állandóan ostromolja a közönség, az Árvácska előadásaira szóló jegyekért. Ebből a rendkívüli érdeklődésből ítélve előre megjósolható, hogy a hat első előadás jegyei elővételben fognak elkelni. A színház azon iparkodik, hogy külföldiekre, kiállításban is igazi meglepetést legyen az Árvácska előadása. A hálás szerepeket pedig az operett együttes legjavát fogják játszani. Minthogy biztosra vehető hogy az Árvácska sorozatos előadásokban fog hosszú ideig műsoron maradni, minden szerepet kétfőre osztott ki az igazgató és így az Árvácskának két premije lesz: Csütörtökön és kedden. A keddi premije jegyeit is meg lehet már most váltani.

Gyere be rózsám delután. Vasárnap délután a levidámabb francia operettnek egyike a Gyere be rózsám fog mérsékelt helyarákkal színterülni a főszerepekben Zöldhelyi Annával, Erényi Bösével, Tmay Terival, Dajka Margittal, Bányász Istvánnal, Ihász Aladárral, Tompa Biliával.

Telmányi Emil hangversenye a magyar színházban. Vasárnap délelőtt tízezer órai kezdéssel tartja egyetlen hegedű hangversenyt Telmányi Emil a magyar színházban. Most is egy Spanyolorsági hangversenykötetről érkezik Erdélybe ahol a legnagyobb madridi napilap az E-pagana kritikus a következőket írja róla: A nagyközönség között tartozik. Persze a hév, szinte diazotikus fasciáló erő kezdül ki a játékból. Az a művész akinek rögtön megvan a contactusa a közönséggel. De egyfolyamán ünneplik őt Berlinben, Párisban, Londonban és minden nagyobb városban New-Yorktól San Franciscoig. Budapestben Dohányival tartott sorozatos szonátaestélyei a legmagasabb zenei élvezetek közé számíthatnak. A hangversenyt premier helyarákkal tartják meg s jegyek már most válthatók a színház pénztáránál.

A MAGYAR SZÍNHÁZ ÚJ MŰSÖRÉSE

Szerda: Pillangó hiszszony. (Grozavescu vendégjátékával. Emelt helyarákkal. Bérletszűnetben. Sorozatszám: 143.)

Csütörtök: Árvácska. (Operett-újdoncság először. Dajka Il., Erényivel, Tompával, Ihászsal, Izóval. Premier helyarákkal. Premier bérlet 20. szám. Sorozatszám: 144.)

Péntek: Árvácska. (2-adszor. Rendes helyarákkal. Napi bérlet 37. sz. A. Sorozatszám: 144.)

Szombat d. u. 1/24-kor: Csokonai. Szegény Zsuzsi a táborzásokor. A tihanyi Echohoz. Csokonai halála, Gersó Du Malheux. (Harmadik ifjúsági előadás olcsó helyarákkal. Csokonai Vitéz Mihály emlékeztetőre. Bonyolult előadást Kovács Dezső tart. Sorozatszám: 146.)

Szombat este 8-kor: Árvácska: (3-adszor. Rendes helyarákkal. Napi bérlet 38. sz. B. Sorozatszám: 147.) Vasárnap d. e. 1/11-kor Telmányi Emil hegedű hangversenye. (Premier helyarákkal. Sorozatszám: 147.)

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Gyere be rózsám. (Operett újdoncság 8-adszor. Mérsékelt helyarákkal. Sorozatszám: 149.)

Vasárnap este 8-kor: Árvácska. [4-elszer. Bérletszűnetben. Premier helyarákkal. Sorozatszám: 150.] Hétfő: Árvácska. [5-ödször. Bérletszűnetben. Rendes Sorozatszám: 151.]

Kedd: Árvácska. (6-adszor. Második bemutatás előadás Dajka Margitta, Neményi Il., Flattával) Bányászsal, Leóvegyvel. Premier helyarákkal. Premier bérlet 21. sz. Sorozatszám: 152.)

MOZGÓK MŰSÖRÉSE

Select mozgó. Szerda, november 26. Premier. A kis bohóc, Jessie Coogan kalendjai a cirkuszban, 6 felvonásban. Főszerepben Jackie Coogan.

Urania mozgó. Szerda november 26. Premier. A két és fél jomadar. Regényes történet, 6 felvonásban. Főszerepben Hero és Zaru.

Apollo-Mozgó. Szerda, november 26. A sátán helytartó a. II. rész. Pokol a földön. Főszerepben Harry Piel.

A világ legnagyobb hegedűművészei sorában első helyen áll Telmányi Emil. Egyetlen hangversenye a Magyar Színházban lesz vasárnap, november hó 30-án délelőtt fél 11 órakor.

SPORT

A marosvásárhelyi sportszövetség megtartotta ezévi közgyűlését

Az új tisztikar

(Targumures Marosvásárhely, november 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A marosvásárhelyi Comitetul Regional vasárnap tartotta ezévi közgyűlését dr. Groza Viktor elnök vezetésével. Dr. Groza elnök megnyitó beszédében visszapillantást vetett az egyesület múlt évi működésére és megállapította, hogy amíg az uszó-, atlétika- és tornaszakosztályban orvondetes fejlődést tapasztal, sajnálatlalt látja a futballszakosztály hanyatlását. A futballszakosztályra vonatkozó jelentésnél rendkívül heves jelenetek játszódtak le.

Russu főtitkár szintén szomorúan regisztrálta, hogy Marosvásárhely sportja a múlt, de különösen az azelőtti években jóval a mai felett állott. Többek hozzájárulása után a tisztikar megválasztására került sor, amelynek során elnöknek ismét Groza Viktor dr.-t választották meg, a Russu főtitkári állást visszalépése folytán egyelőre betöltetlenül hagyják.

Tanácsadagok lettek: dr. Kabdeho Kálmán, Nagy Jenő Sasics Marton, Perheica Oliver, és dr. Ursache. Szövetségi kapitány Rodu Simon főhadnagy. A pénzügyi bizottság tagjai: Perheica Oliver, Cosnka, Nuriácsány József és Mikula Szever. Uszósakosztály: dr. Tarnovszky Jenő, atlétikai szakosztály: Nagy Jenő, teniszszakosztály: Gysulni Pal, téli sport szakosztály: Boros Tótor, labdarúgó szakosztály: Pasere Simon, fejezemi bizottság tagjai: Russu Viktor, Scharer József, Petrusca és dr. Engelberg.

A lembergi Pogon Bécsben. A Pogon, amely tudvalevőleg, amint ezt a tegnapi számunkban közöltük, tavasszal Romániában turát akar lebonyolítani, a jövő hónap 7-ikén és 8-ikán Bécsben vendégszerepel. Az első nap a Simmeringgel, a második nap pedig a Hakoah-val játszik.

A KKE új korcsolyapályája előreláthatólag december első napjain fog megnyitni a Magyarutcai (Calea Victoriei) református templom mögötti kertben. Az egyesület kényelmes korcsolyapavillont épített melegedő helyiségekkel és büfével. Évi térletjegyek már válthatók a következő helyeken: Nagy Atám Concordia-banház (Főter 8. szám), Hirstfeld S. (Jókai utca) és Marcinkievits Ignác Str. Regina Maria (Dák Franc utca) utcében. Évi bérlet felnőtteknek 350 lej, gyermekeknek 14 évig 200 lej. Gyermekeknek a kor igazolendő.

KARÁCSONYI
NAGYVÁSÁR
MEGKEZDÖDÖTT

SZABÓ JENŐ

női divatkülönlegességek áru-
házában Cluj, Cal. Reg. Ferd. 5.
TELEFONSZÁM 4-79.

Izrael & Co.

szűcs és szőrmedivatáruháza Cluj, Calea Victoriei No 2.

Tekintse meg szőrmedivat újdoncságainkat!

Bundák, boák, nappa bőrkabátok és gyermekbundákból nagy választék.

